

ACHTERGROND DR. ANNINE VAN DER MEER ONDERZOCHT MARIA MAGDALENA

‘Ze was niet de gek of hoer zoals werd gedacht’

Dr. Annine van der Meer schreef boeken over haar wetenschappelijke onderzoek naar verdwenen vrouwen in de geschiedschrijving. De speurtocht naar een bijzondere verdwenen vrouw, Maria Magdalena, bracht haar voor haar laatste boek bij alternatieve bronnen waar ze lang niets van wilde weten.

Nicolette van der Werff

Honselersdijk

Van der Meer, die woont in het Westlandse Honselersdijk, studeerde middeleeuwse kerk- en contemporaine geschiedenis aan de Universiteit Utrecht. Ze is later onder meer gespecialiseerd in de vergeten bijdragen van vrouwen aan de evolutie en beschaving. Naar Maria Magdalena deed ze jaren onderzoek. „Ik ben een wetenschapper. Mijn kennis kwam van doorwrocht historisch en archeologisch onderzoek. Ik had niets met regressieverslagen uit vorige levens (van mensen die menen een vorig leven te herinneren, red.). Totdat ik ze las.”

Wie was Maria Magdalena?

„Maria Magdalena was een heel belangrijk historisch figuur en ze staat inmiddels bekend als een trouwe volgeling van Jezus. De Fransen noemen haar Marie Madeleine en in de teksten die zijn gevonden in Egypte heet ze Miryam. Ze was dus niet de gek of de hoer, zoals ze lang door schriftgeleerden werd weggezet.”

Heeft ze wel bestaan? Welke historische bronnen bewijzen dat?

„Veel bronnen. Ze wordt met regelmaat genoemd in oude teksten en haar evangelie, dat werd gevonden in Egypte, werd in 1896 aangekocht door een museum in Berlijn. Het duurde tot 1955 voordat het evangelie was vertaald en voor het publiek toegankelijk was gemaakt. Veertien jaar later besloot de paus de kerkelijke visie op haar te wijzigen. Vanaf 1969 was Maria Magdalena officieel geen prostituee en geen bezeten vrouw meer.”

„Dat ze echter de geliefde metgezel van Jezus was en verantwoordelijk voor het brengen van het christendom naar West-Europa, was nog een stap te ver.”

U heeft veel wetenschappelijke boeken en artikelen geschreven over afbeeldingen van vrouwen in de afgelopen 40.000 jaar. In uw laatste boek *Maria Magdalena, poort naar de nieuwe tijd* zet u, door het gebruik van niet-wetenschappelijke bronnen, zoals regressieverslagen van mensen die menen zich een vorig leven te herinneren, uw reputatie op het spel. Is dat niet riskant?

„Ik zie het anders. Ik zou mijn eigen geloofwaardigheid op het spel zetten als ik géén gebruik van deze bronnen zou maken. Toen ik de regressieverslagen van Wilson en Prentis las in hun boek over mensen die hun vorig leven in de tijd van de Essenen (een Joodse groepering in de tijd van Jezus, red.) konden beschrijven, was ik verbijsterd. Na vijftig jaar academisch onderzoek had ik de kennis om te zien dat er zaken werden beschreven die door betrouwbare historische bronnen werden onderschreven.”

„De regressieverslagen gaven niet alleen kleur maar ook duiding aan bestaand historisch onderzoek. Dat veranderde mijn aanvankelijke weersin in enthousiasme. Een wetenschapper behoort van nature nieuwsgierig en onderzoekend te zijn. Door het boek van Wilson en Prentis ging een wereld voor mij open, en die ben ik gaan onderzoeken.”

„Dat daar wat academische moed voor nodig was, geef ik toe. Maar zonder moed ben je nergens en als iemand moed geeft dan is het wel Maria Magdalena.”

Kunt u voorbeelden noemen van hoe regressieverslagen worden onderschreven door historische bronnen?

„Soms betreft het details. In een regressieverslag over een vorig leven in Qumran, aan de Dode Zee, 2000 jaar geleden, werd een scheur beschreven die door een aardbeving ontstond in de trap naar een badhuis. Een detail dat vrij recent, en verrassend, door opgravingen werd bevestigd. Soms betreft het een groter fenomeen. Lange tijd gingen historici ervan uit dat in de bronstijd het tin om brons te kunnen maken, afkomstig was uit mijnen in het tegenwoordige Afghanistan. In regressieverslagen spraken echter van een tinroute die van de tinmijnen in Zuid-Engeland, door Frankrijk, over de Middellandse Zee naar Palestina liep. Hoewel sommige antieke bronnen hier al gewag van maakten, was een in 2019 gepubliceerd technisch onderzoek van een lading tin, uit een scheepswrak voor de kust van Israël, doorslaggevend. De meer dan 3000 jaar oude staven tin bleken inderdaad afkomstig uit mijnen in Cornwall en Devon.”

Waarom heeft Maria Magdalena moed?

„Maria Magdalena beschrijft dat de weg naar het licht, of de liefde, om persoonlijke moed vraagt. Terwijl de maagd Maria, de moeder van Jezus,

▲ Godsdiensthistoricus en theoloog dr. Annine van der Meer.

FOTO THIERRY SCHUT

vrouwen toonde om vooral gehoorzaam en nederig, misschien zelfs lijdzaam, te zijn, moedigt Maria Magdalena ons aan om te handelen, te kiezen en te staan waarvoor je kiest. Ze beschrijft dat er op aarde verschillende krachten zijn. Donker en licht. Goed en kwaad. Ieder mens heeft volgens haar een missie op aarde en iedere missie vraagt om moed. Ze gaf zelf het voorbeeld. Na de kruisiging van Jezus liep ze groot gevaar. Ze is naar Egypte gevlucht en vervolgens, via de tinroute, naar Frankrijk gereisd.

In Occitanië, Zuid-Frankrijk, werd ze heel geliefd. De katharen hebben haar woord, haar evangelie, verspreid. Totdat paus Innocentius III in 1209 een bloeddorstige kruistocht tegen hen begon. Volgens wetenschappers was het de eerste beschreven genocide.”

Er verschijnen tegenwoordig veel boeken, films en series over Maria Magdalena. Begint ze aan een comeback?

„Ze is nooit weggeweest. Ze was ver-sluierd. In Zuid-Frankrijk heeft ze altijd op een voetstuk gestaan en zelfs in Parijs, in de grote ‘Marie Madeleine’ kerk, staat ze pontificaal zwan-ger in marmer vereeuwigd. Haar verhaal is opgeschreven, maar ging 2000 jaar lang vooral van mond tot mond omdat haar geschreven woord levensgevaarlijk was. Je kwam ervoor op de brandstapel omdat men liever een gehoorzame, dan een moedige vrouw had.”

“Mijn aanvankelijke weersin veranderde in enthousiasme”